

TUDÁSRA ÉPÍTÜNK

A KÉSZ csoport Magyarország és a közép-európai régió egyik meghatározó építőipari vállalatcsoportja, fejlesztője, és vagyonkezelő társasága. Az építőipar, az építőelem-gyártás, az ingatlanfejlesztés és a kereskedelem, valamint a megújuló energiák, a környezetipar és az innováció területén is jelentős gazdasági erőt képvisel. Ukrajnában, Romániában, Oroszországban, Szerbiában és Fehéroroszországban működnek KÉSZ leányvállalatok, de sikerrel bonyolítottak le projekteket Lengyelországban, Moldovában és Szerbiában is. A kecskeméti gyártóbázison acélszerkezetek, építészeti lemezttermékek, épületvillamossági kapcsol

lószerkezetek gyártása folyik, amely termékek exportja számottevő. A 2012-ben 30. születésnapját ünneplő KÉSZ nem csak a mély- és magasépítési projektek, kereskedelmi és ipari csarnokrendszerek, technológiai szerkezetek, közműépítés, műemlék-felújítás, középületek, sportlétesítmények és lakóépületek generálkivitelezése kapcsán tette le a névjegyét az építőiparban, de az elmúlt 15 évben a tér-rehabilitációs projektek is megjelentek a cég palettáján. A következőkben a KÉSZ térépítési projektjeit mutatjuk be, amelyeket a vezérigazgatóval, Szalados Lászlóval, a KÉSZ Építő Zrt. vezérigazgatójával közösen tekintettünk át. A beszélgetés

Összeállította:

**Szépvölgyi
Viktória**

Fotó:

KÉSZ Építő Zrt.

során az egyes megbízások érdekességeiről, valamint trendekről és a térépítéshez kapcsolódó innovatív lehetőségekről is mesélt, valamint azt is megtudhattuk, hogy több mint 10 éve művésztelepet működtet a cégcsoport Kecskeméten.

Szeged

Szeged a Tisza és a Maros találkozásánál ősidők óta meg-megújuló település, átkelőhely. Bár a történelem viharai Szegedet sem kerülték el, a pusztítást mindig a teremtés követte. Így volt ez az 1879-es nagy árvíz után is, amikor az akkori Európa segítségével a szegediek négy év alatt új várost teremtettek. Az 1960-as években kezdődő, erőszakos, mennyiségi szemléletű fejlesztés a város európai arcát a század végére elhomályosította. A revitalizáció 1997-ben, a város szívében kezdődött meg, a főter és a Kárász utca átalakításával. Utóbbi, Szeged főutcája: 278 m hosszú, térfalait klasszicista, romantikus, eklektikus és szecessziós épületek alkotják. A Klauzál elnevezésű főter Magyarország legegységesebb historikus tere. Sokáig méltatlanul elhanyagoltan, gépkocsiparkolóként működött. Itt áll a Kossuth szobor (Róna József, 1902), valamint a régi kút helyén egy új Oroszlános kút (Tóbiás Klára, 2000). A beruházás részeként további, új szobrok is helyet kaptak a történelmi belvárosban.

Növényzet nem jelent meg korábban a főtéren, sem a Kárász utcában, a jelenlegi közműhálózat miatt azok ültetése lehetetlen,

így dézsás növények kerültek a közteterekre. Az öblösebb Klauzál téren kőzsámolyokra állított, terrakotta-cserépbe került ki a növényzet. A levéltári kutatás és épületfeltárás eredményeként elkészült új épületfestés összehangolja, illetve kiemeli a különböző korok építészeti alkotásait, de szinkronban van a sétáló utca „natúr vörös” téglá burkolatával is. A téglá alkalmazására több ok is mutatkozott, egyfelől Szeged jelképe, a Dóm, illetve a Dóm tér is ebből épült, de kőbányák híján a rómaiak óta a magyar Alföld természetes és meghatározó építőanyaga volt. A terrakotta edények ezzel harmóniában jelennek meg, mediterrán hangulatot tükrözve, hiszen Szegedet a napfény városának nevezik.

„Ez akkor, az 1990-es évek végén egy környezetéből kilógó beruházás volt, hiszen a szokásoktól eltérően nem aszfalton és nem betonkockával alakítottuk ki a térburkolatot, hanem klinkertéglával, természetes kő burkolattal. Az eredmény színvonalasságát nem csak az országon belül és azon kívül működő szakma elismerése, de az Europa Nostra-díj is jól mutatja. Büszkék vagyunk erre a projektre. Ide tartozik az is, hogy ez a beruházás

determinálta Szeged további, jelenleg is folyó városfejlesztéseit, ugyanis a később megindított ütemeknél, amely már nem KÉSZ-es megbízás, szintén a klinker köszön vissza. Ha van egy városnak egy Europa Nostra-díjas tere, akkor nem lehet, hogy két utcával arrébb merőben mást csinálnak... De azért a nehézségeket is érdemes megemlíteni a dicsőségen túl. A legnagyobb fejfájást az okozta, hogy nem lehetett lezárni a teret. Folyamatosan élt a város. Lakóházak és szűkös utcák veszik körül, nem tudtunk elkeríteni 1000–1500 négyzetmétert, ahol szabadon, korlátozás nélkül dolgozhattunk volna.” – mesélte a beruházásról Szalados László, vezérigazgató.

A történelmi téregyüttes felújítása házról házra haladva a közművesítés cseréjét, az új térburkolatok építését, szobrok, köarchitektúrák elhelyezését és új növényzet telepítését is magában foglalta. Az átadás 2003-ban történt. A felújítás vezető építésze Novák István DLA volt, a környezetalakítási tervet Török Péter jegyezte. (A szövegben szereplő információk forrása Szeged város a felújításhoz kapcsolódóan készített dokumentációja.)

A Szegedtől bő 30 kilométerre, a Maros partján fekvő Makó az elmúlt években építészeti beruházásaival vonta magára a média figyelmét. Ezek jelentős része Makovecz Imréhez köthető, akinek több épülete is megvalósult itt: az egyik legfontosabb közösségi színtér,

a Hagymaház, majd a gimnázium és tornacsarnoka, a főtér felújítása, a Kálvin téri iskolaépület újjáépítése, az új makói buszpályaudvar és egy bölcsőde megtervezése, valamint a Csanád vezér téri közhivatalok háza kialakítása, és a tanuszoda is az ő kéznyomát őrzi. A legutóbb, 2012-ben – a tervező halála után –, a fürdőkomplexum épületét adták át, amely az 1956-ban feltárt termálforrásra épül.

Makó fejlesztési programjának élénk szakasza 2009-ben kezdődött és a mai napig tart. A városvezetés a beruházás sorozattal az életminőség, a megtartó erő, a munkalehetőségek és a turisztikai vonzerő javítását célozza. A kulcsterület jellemzően Makó központjában található. A KÉSZ Zrt. a Makovecz által tervezett fürdő környezetének átalakítását, a városközpont rehabilitációs programját végezte el, a közművek és a közparkok fejlesztése, illetve a járdák és díszburkolatok felújítása, cseréje által.

„Makón, a szegedi megbízáshoz hasonlóan klinkertéglával valósítottuk meg a főtér rekonstrukcióját. Ebben az esetben is neves szakemberrel dolgoztunk együtt, Makovecz Imrével. Az igen elhasznált, 30 évvel ezelőtti főtér revitalizáltuk, amit rendkívül buja, zöld parkkal egészítettünk ki, a városiak nagy örömeire és meglepedésére. Minden felszínrendezési projektünk kapcsán elmondható, hogy a feladat nem csupán a burkolatok cseréjéből

és egy zöld park létrehozásából áll. Általában teljes közmű-rekonstrukciót valósítunk meg a területen, a nem ismert, a történelmi, a szájhagyomány útján ott lévő és ténylegesen megtalált közművezetékek kiváltásával. Ezt gyakran se az időbe, se a költségbe nem lehet betervezni. Rengeteg a meglepetés akkor, amikor 30-40 éves terekhez nyúlunk hozzá. Számomra szakmailag, az esztétikumon túl, nagyon fontos és értékes a jó tervezői, megrendelői és kivitelezői kapcsolat, hiszen általában a nem várt problémák közös megoldása adja a feladat jelentős részét. Ami a terven van, arra fel lehet készülni előre. De nekünk azt is meg kell oldanunk, ami nincs a terven! Szerintem ez a különleges ezekben a feladatokban. Szintén a kreativitást érinti, csak más oldalról, egy társadalmi felelősségvállalási projektünk, az immáron 13 éve működtetett kecskeméti művésztelepünk. A KÉSZ csoport kecskeméti acélszerkezet gyárába ugyanis évente szervezünk művésztábort, ahová olyan alkotók érkeznek a világ minden tájáról, akik acélszobrokat készítenek. Az eredményt kiállítjuk és a mi saját beruházásainkon ezeket előszeretettel elhelyezzük. Sajnos arra még nem nyílt lehetőségünk, hogy a térépítészeti projektjeink részévé tegyük, de a lehetőség adott.” – foglalja össze tapasztalatait, és mesél társadalmi felelősségvállalásról Szalados László.

Pannonhalma

Pannonhalma, a Bencés Főapátság tövében épült 3600 lakosú város. 996-ban miszsiós bencés szerzetesek telepedtek meg a dombtetőn, és a későbbiekben ez határozta meg a település fejlődését. Az országos gazdasági változások mellett részleges profilváltásra is sor került: a magas színvonalú szőlőtermelés mellett az idegenforgalom is meghatározóvá vált. 2000-ben a település városi rangot kapott, így kistérségi szerepe is megnőtt. „Jelenleg a város nem rendelkezik színvonalas városi térrel – központi közterülettel –, ahol a lakók és a turisták az ünnepek és rendezvények ideje alatt összegyűlhetnek. Jelenleg központi térként a Mátyás király útról leágazó Váralja elnevezésű rész szolgál. A tér töredezett felületű aszfalt, illetve beton pályaszerkezetű. A Pannonhalmi Főapátságba érkező turisták közvetlenül az apátsági parkolóban állnak meg, így sok esetben a várost meg sem tekintik. Az apátsági fogadóépület és a városközpont között gyalogos sétány nem épült ki a turisták számára.” – állapította meg Pannonhalma Város Önkormányzata azokat a problémákat, amelyek javítani kívánt.

Ennek megfelelően a következő igényeket fogalmazta meg az önkormányzat, a tervezői műszaki leírásban: „a tervezési feladat egy színvonalas városközpont kialakítása, melyet díszburkolattal ellátott sétányok kötnék össze a Pannonhalmi Bencés Főapátság fogadó épületével, valamint a megvalósított járda és sétányburkolatokkal. Személygépkocsi és autóbusz parkoló megvalósítása a tervezett új szálloda és wellness-központ mögötti

területen. A tervezés célja, hogy a világörökségi környezet fejlesztésével a település is vonzerőt jelentsen az apátságot látogató turisták számára.”

Így személygépkocsi és autóbusz parkolók valósultak meg a város „alsó területén” térkö burkolattal, járdaburkolat a Mátyás Király utcában, a főtéren pedig egyedi gyártású térkö. A Váralja sétány – amely a főteret a várhegy aljával köti össze – lépcsőkkel tarkított díszburkolatot kapott. Az apátsághoz vezető, meglévő lépcső újjáépült és létrejött egy 338 méter hosszú erdei sétány, murva burkolattal, keményfa cölöp támfalakkal, továbbá megvalósultak térvilágítási, csatornázási és kertépítési feladatok.

A kivitelezés során különleges kihívást jelentett a helyenkénti 16%-os hosszesés, továbbá hogy a munkaterület 3 km hosszan húzódott, jelentős szintkülönbséggel. Bejárása felért egy Tour de France szakasz teljesítésével. A munkákat össze kellett hangolni a helyi közlekedést szintén nagymértékben befolyásoló, a kivitelezéssel egy időben folyó apátsági – és más önkormányzati – beruházásokkal.

„Pannonhalma, Makó és a Kossuth tér esetében is elmondható, hogy a korábbi állapotokhoz képest nagyobb zöld területet hoztuk létre. Minden esetben igaz, hogy a munkákkal egy időben, vagy közvetlenül utána az utcakép is megváltozik. Bízunk benne, hogy azáltal, hogy egy teret megszeépítünk, az adott tér közvetlen környezete, környéke, kapcsolódó részei is fejlődni fognak. Részint azért, mert egy-egy ház- vagy bolttulajdonos érzi a készletét, hogy ezt megte-

gye, másrészt, mert ehhez újabb pályázati lehetőségek, fejlesztések kapcsolódnak. Ott, ahol tereket építünk, a helyiek környezetét tesszük jobbá. Az önkormányzati revitalizáció további fejlesztéseket generál, így folyamatosan szépül az ország. Ez fontos.” – foglalja össze Szalados László a térépítési projektek lényegét.

„A legenda szerint a pusztán nem volt más csak egy terebélyes, étellel dús vadkörtefa, amely messzire ellátzott, s mutatta, kiköve-telte azt, hogy az ideérkezők valódi otthonra is leljenek. De természetesen a valódi otthon megteremtéséhez kemény, olykor keserves földművelő, állattenyésztő, iparos munkára volt szükség. Talán ez az evangélikus ethosz az, amely ahhoz kellett, hogy hamarosan a környék egyik jelentős településévé váljon Orosháza...” – hangzott fel a főtér avató ünnepségén a polgármester köszöntője. A 2012–2013 során megvalósított orosházi főtér átalakítás központi eleme az az üvegből készült, 5 méter magas, színesen világító körtefa, amelynek anyaga a helyi üvegyárból származik (tervező: Kovács Júlia és Szilágyi András üvegművészek).

Maga az új főtér két karakteres részre osztható. Az északi térrészen a korábbi főtér terület megújítása és a zöld felületek bővítése zajlott, új burkolatok építésével, immár az akadálymentesítés szempontjának figyelembevételével. A déli térrészen egy ehhez csatlakozó, új városi tér épült. A geometriai közepén látható az acél-üveg anyagú, szimbolikus térplasztika, az „életfa”, vagy „vadkörtefa”. A sétányokra felfűzött helyszínek (vízparterre, rotundák, központi teresedés) különböző városi rendezvényeket is szolgál-

nak. A teret összességében közel 250 m hosszú vízparterre keretezi. A csatornaszakaszok egyik végén a rotundó, a másikon vízen úszó, mészkő plintoszok jelennek meg, az oldalait vasbeton-üveg vízköpők sora pontozza ki. A rotundák fő sétányait növénykapuk keretezik. A tér hangulatvilágítását mintegy 700 db egyedi lámpa és fényforrás biztosítja. A medencékhez lelátó és egyedi kialakítású vízköpők tartoznak, valamint az üzemeltetéshez szükséges vízgépészeti berendezések.

„Orosházán a tervező, Török Péter, Ybl-díjas táj- és kertépítész szabad kezet kapott. A terület nagy részét egy használaton kívüli, szocreál szálloda foglalta el, amit lebontottak. Az értékes fákat áttelepítettük a városba, így a tervező teljesen üres telket dolgozhatott. A helyére egy gyönyörű kertet varázsolt. A szegedi és a makói beruházásokban a klinkertégla dominált, ezzel szemben szinte mindegyik, most épülő fejlesztésnél a víz architektúra már megjelenik. A vízvezetési módokban is rengeteg újdonság mutatkozik, egyrészt egyre esztétikusabbak az elnyelők és vonalfolyókák, másrészt a fugák és fugakitöltések evolúciója is bámulatos. A kockakövek az új fugáknak köszönhetően a helyükön tarthatóak, és ha kell, a vízáteresztő fugák révén, a kövezet alatt működik szivárgóként

a tér. Érdekes tendencia továbbá, hogy nem bízzák a tervezők az időre a terek kialakulását. Ezt úgy értem, hogy a beültetett fák és növények előiskoláztak. Nem várnak a tervezők 60 évet arra, hogy terebélyesedjen a zöld, hanem felnőtt törzsátmérőjű növényeket ültetünk el, hatalmas földlabdákkal. A mellett, hogy a díszvilágítás is egyre hangsúlyosabb része a térprojekteknek, még egy területet említenék, ami szenzációs mértékben fejlődik, ez pedig a térfigyelés. Ehhez úgymond gyenge áramú csatlakozások kialakítása szükséges. Továbbá, egy-egy téren ma már igény, hogy hot spotként a város hozzáférhetővé tegye az internetet az ott élők vagy a téren tartózkodók számára. Különböző fokozatú biztonsági rendszereket telepítünk, vagyonvédelemmel látjuk el, amit megépítünk, annak érdekében, hogy ne keletkezzen lopáskár. A taktikus elemek beépítése is az elmúlt évek újdonsága. Így a látásérült embereket akár kőbe mart, akár fémből vagy betonból kialakított jelek vezetnek át a téren.” – foglalja össze az orosházi térépítés kapcsán az új tendenciákat Szalados László.

Kossuth Lajos tér, parlamenti látogatóközpont és mélygarázs

A Kossuth tér rekonstrukciójára és teljes, egységes térépítészeti arculatának megteremtésére először nyílik valós lehetőség az Országház megépülése és a tér kialakulása óta. Ennek megfelelően, és a projekt jelentőségéből, valamint léptékéből adódóan, a fejlesztéssel szemben támasztott elvárások rendkívül sokrétűek. A térfelszín átalakulása egyszerre szolgálja az állami reprezentációt, a nemzeti összetartozás erősítését, az épített műemléki környezet örökség védelmét és a térre látogatók méltó vendéglátását, miközben a célok között szerepel a terület élhetőségének növelése, kiemelt minőségű parkfelület létrehozásával. Eddig a tér 44 %-ban gépjármű prioritású terület volt, ezzel szemben most gyalogos forgalmú térré formálódik.

A tér északi irányba egy reprezentatív parti sétányon és parkon keresztül csatlakozik a nagykörúthoz, a hídfőhöz, és a hídon keresztül a Margit-szigethez. A kialakítás koncepciója, hogy a jelenlegi és a tervezett új funkciók ne terheljék a környezet vizuális képét, ne vonják el a figyelmet a lényegről, az épített műemléki, világörökségi környezetről, és az ebben a környezetben elhelyezett Nemzeti Emlékhelyről.

Funkciójában a déli térrész az úgynevezett „Demokrácia tere”, Andrassy Gyula lovas szobrával és mintegy 3 600 m² parkosított területtel, valamint 4 800 m² burkolt felülettel (vulkanikus eredetű kőzet), míg az északi tér-

részen kap helyet Tisza István szobra, valamint a térrész több mint a fele alatt helyezkedik el a Látogató Központ és a mélygarázs. A Látogató Központ felett 4 900 m² burkolt felület, a mélygarázs felett pedig 3000 m²-nyi parkosított felület épül ki. A mélygarázst a Balassi Bálint utca felől és a rakpart felől lehet majd megközelíteni. A keleti térrészre, az ún. Nemzet Főterére kerül a Nemzeti Lobogó árboca és a víz architektúra (a térrész burkolata 2 960 m² sötétszürke gránit).

A Duna-part kialakítása az építés során drasztikusan megváltozik, a Garibaldi utcánál megszűnik a gépkocsi leajtó, helyette gyalogos rámpa vezet majd a rakpartra, ide kerül József Attila szobra.

„Amikor a Kossuth tér kivitelezését megnyertük, akkor újraértékeltek a felkészültségünket. Ez már egy teljes szervezetet igényelt, amit erre a feladatra hoztunk létre. Persze attól, hogy sikerült a megfelelő embereket megtalálnunk, mindenben aktívan részt veszek, háttérfeladatokat működtetek az erőforrások rendelkezésre állásához, hogy a kollégáim megvalósíthassák a rájuk bízott munkát, miközben gyakran kint vagyok az építkezésen, amit alapvetően fontosnak tartok. Kiemelt jelentőségű számunkra a tér revitalizációknál, hogy lehetőleg egyedí, magyar tervezésű utcabútorokat készíttessünk, helyi gyártóval. Ezt most, a Kossuth

téren is gyakoroljuk. Hazai partnerekkel dolgozunk a kőbeszállítás, az utcabútorok, az építőanyagok tekintetében. A kivitelezési folyamat érdekessége, hogy a Kossuth téren második világháborús katonákat találunk, és bombákat is. Szállóige a kivitelezők között, hogy harcoló német alakulat is lehet a föld alatt. Visszatérve a feladat súlyához és jelentőségéhez, úgy érzem, hogy a Kossuth tér után is van, lesz feladat ezen a területen, vannak még kihívások, és reméljük, lesznek olyan terek, amelyeket fel kell újítani az országban. Biztos vagyok benne, hogy a legjobb referenciánk a Kossuth tér lesz, amit országosan, de még országokon kívül is fel tudunk majd mutatni.” – összegzi Szalados László az eddigi legnagyobb léptékű tér rehabilitációs megbízás, a Kossuth térrel kapcsolatos gondolatait. A rekonstrukció és egységes térépítészeti arculat vezető tervezője Tima Zoltán Ybl-díjas építész.

Telek teljes területe:

72 700 m²

Zöldfelület

23 619 m²

Vízfelület:

491 m²

Kőburkolat:

48 590 m²

